

ŚWIĘTA MARYJNE PARTYKULARNE UMIESZCZONE W NOWYM
MSZAŁE RZYMSKIM Z 1961 ROKU

Nowy Mszał Rzymski wydrukowany w 1962 r., z dekretem Świętej Kongregacji Obrzędów z 14. IX. 1961 r. zostawił dział formularzy mszalnych *pro aliquibus locis* i ożywił go, gdyż można tych formularzy używać zamiast wskazanych w *Proprium Sanctorum* (np. 4 listopada zamiast Mszy o św. Karolu *Statuit*, która jest wskazana w *proprium Sanctorum* można wziąć Mszę własną o św. Karolu *In bonitate* umieszczoną w dziale *pro aliquibus locis*). Z tego też działu mszalnego *pro aliquibus locis* wolno wszystkie, tak piękne, Msze brać na wotywy o Maryi i o świętych.

W tym dziale nowego mszału są umieszczone następujące święta maryjne, w liczbie 15:

1. NMP Dobrej Rady — 26 kwietnia — *BMV a Bono Consilio*.
2. NMP Królowej Wszystkich Św. i Matki Pięknej Miłości — 8 maja — *BMV Reginae Sanctorum Omnium et Matris pulchrae dilectionis*.
3. NMP Wszechpośredniczki Łask — 8 maja — *BMV Omnium Gratiarum Mediatricis*.
4. NMP Pani Naszej od Serca Jezusa — 8 maja — *BMV Dominae nostrae a S. Corde Jesu*.
5. NMP Wspomożycielki Wiernych — 24 maja — *BMV Auxilium Christianorum*.
6. NMP Królowej Apostołów — sobota po Wniebowstąpieniu — *BMV Reginae Apostolorum*.
7. NMP Łaskawej — 9 czerwca — *BMV de Gratia*.
8. NMP Nieustającej Pomocy — 27 czerwca — *BMV a Perpetuo Succursu*.
9. NMP Matki Miłosierdzia — sobota przed 4 niedzielą lipca — *BMV Matris Misericordiae*.
10. NMP Ucieczki Grzeszników — 13 sierpnia — *BMV titulo Refugium Peccatorum*.
11. NMP Pocieszenia — sobota po święcie św. Augustyna (po 28. VIII). — *BMV de Consolatione*.
12. NMP Uzdrawienie Chorych — sobota przed niedzielą ostatnią sierpnia — *BMV titulo Salus Infirmorum*.
13. NMP Matki Boskiego Pasterza — 4 września — *BMV Divini Pastoris Matris*.
14. NMP Matki Bożej Opatrzności — sobota przed 3-cią niedzielą listopada — *BMV Divinae Providentiae Matris*.
15. NMP Niepokalanej od św. Medalika — 27 listopada — *BMV Immaculatae a Sacro Numismate*.¹

¹ Missale Romanum. Editio iuxta typicam. Tornaci 1962 s. (141) — (221).

Msze tych 15 świąt maryjnych można brać: W święta tytularne kościołów, które mają specjalne tytuły Maryjne (np. NMP Dobrej Rady). Jako wotywy, w dowolne dni 4 klasy, gdy jest feria 4 klasy, lub sobotnie oficjum o MB. Z tych Mszy również można brać tylko oracje na komemoracje dowolne, w dni liturgiczne 4 klasy, do Mszy czytanej o ferii 4 klasy, lub do wotywy o świętych i w różnych potrzebach i okolicznościach, nie wolno jednak do Mszy Maryjnych dodawać dowolnej oracji maryjnej, z innej Mszy.²

Na dzień 8 maja wyznaczono aż trzy święta maryjne, zgodnie z Instrukcją z 14. II. 1961 r., która mówi, że te święta maryjne, które miały miejsce 31. V. na skutek wpisania do kalendarza powszechnego na 31 maja NMP Królowej, mają być umieszczone pod dniem 8 maja, w którym, po skreśleniu święta Objawienia się św. Michała, powstało wolne miejsce. Dzień 8 maja staje się, poza Polską, dniem potrójnie maryjnym.

I. ŚWIĘTO NMP DOBREJ RADY

BMV de bono consilio — 26 kwietnia. To święto związane jest z sanktuarium maryjnym we Włoszech, w Genazzano w diecezji Palestryńskiej (*Praenestinae*), które jest pod opieką augustianów. Jest to drugie święto maryjne augustiańskie, obok święta NMP Pocieszenia. W proprium brewiarzowym augustiańskim jest podana historia tego święta. Najśw. Maryja Panna od dawna była czczona pod tytułem Dobrej Rady, jednak ten kult rozwinął się od tego czasu, gdy za papieża Pawła II (1464—1471) w Genazzano cudownie ukazał się obraz MB na ścianie kościoła augustianów, 25 kwietnia 1467 r. (Rado podaje, że obraz ten został przeniesiony ze Scodra, z Albanii do Genazzano, przez 2 Albańczyków). Odtąd do Genazzano napływali pielgrzymi i doznawali tam najrozmaitszych łask. Powstało Bractwo MB Dobrej Rady, zatwierdzone przez Benedykta XIV (1740—1758). Święto powstało za Piusa VI (1775—1799) w 1789 r. (Rado podaje rok 1727, jako rok ustanowienia święta NMP Dobrej Rady). Temu świętu dla sanktuarium w Genazzano wyznaczono dzień 25 kwietnia (na rocznicę objawienia się obrazu), a dla całego zakonu augustiańskiego dzień 26 kwietnia.

Leon XIII (1878—1903) widząc wielkie nabożeństwo u ludu do MB Dobrej Rady i sam szczególnie czcząc obraz Dobrej Rady, podniósł sanktuarium maryjne w Genazzano do godności Bazyliki, zatwierdził w 1884 r. nowe oficjum i nowy formularz Mszy św. na święto Dobrej Rady, a także zatwierdził 21. XII. 1893 r. Szkaplerz MB Dobrej Rady, a do Litanii Loretańskiej dołączył wezwanie: „Matko przedziwna” i „Matko

² Kodeks Rubryczny z 1960 r. nr 315, 317, 387, 461 i 462.

Dobrej Rady".³ Leon XIII nadał również odpusty za odmawianie specjalnej modlitwy do NMP Dobrej Rady, aprobował praktykę nabożeństwa 12 niedziel po kolei (lub sobót), względnie praktykę pierwszych niedziel miesiąca (lub pierwszych sobót miesiąca) na cześć NMP Dobrej Rady.⁴

Za przykładem Leona XIII kult NMP Dobrej Rady rozpowszechniał się w kalendarzach partykularnych. Oficjum i Msza św. na to święto znalazły się w Mszałe i Breviarzu Rzymskim, w dziale *pro aliquibus locis*. W diecezjach używających patronału polskiego, do 1914 r. święto NMP Dobrej Rady było w 9 diecezjach.⁵

Po 1914 r. święto bardzo się ograniczyło w swym zasięgu, zniknęło też z kalendarzy diecezjalnych polskich. Patronał Polski z 1925 r. wydrukował w drugiej części oficja dla kościołów pojedynczych i w tej drugiej części wydrukowano również oficjum dla kościołów pod tytułem MB Dobrej Rady w diecezji Wileńskiej, gdzie były trzy kościoły pod tym wezwaniem: w Wilnie, w Niestaniszkach i w Rudominie.⁶

Po 1914 r. święto MB Dobrej Rady zostało:

- 1) U Augustianów, jako święto 2 klasy, pod nazwą *In apparitione BMV de Bono Consilio*.
- 2) U bonifratrów, 2 klasy.⁷
- 3) U montfortianów, 2 klasy.⁸
- 4) U ejmardystów, 3 klasy.⁹
- 5) U orionistów.¹⁰
- 6) W kongregacji SS. Wniebowzięcia, 3 klasy.¹¹
- 7) W diecezji Lycyjskiej (*Lecce — Lyciensis*, we Włoszech), 3 klasy.¹²
- 8) W Australii — w diec. Sandhurst (*Sandhurstensis* — w metropolii Melbourne) — 1 klasy, bowiem NMP Dobrej Rady jest patronką główną diecezji.¹³

³ *Proprium officiorum Ordinis Eremitarum S. Augustini. Turonibus 1930, pars verna s 55—62. Wiadomość o cudownym obrazie Najśw. Matki Dobrej Rady w Genazzano i nabożeństwo do tejże. Warszawa 1886. Rado: Enchiridion Liturgicum. Roma 1961, s. 1357. Decreta Authentica SRC. Roma 1900, nr 3731 et 3815 (De concessione scapularis BMV. Genestani quae vocatur Mater Boni Consilii).*

⁴ *Enchiridion Indulgentiarum. Roma 1952, nr 428, 429.*

⁵ *Missae propriae Poloniae. Ratisbonae 1908.*

⁶ *Proprium officiorum pro clero dioecesium R. Poloniae. Romae—Tornaci 1925, pars verna, s. 133—139. Ordo archidioecesis Vilnensis pro anno 1938, s. 23. Catalogus ecclesiarum et cleri archid. Vilnensis. Vilnae 1939, s. 36, 107, 113.*

⁷ *Officia propria Ordinis S. Joannis de Deo. Ratisbonae 1922, pars verna, s. 22—32.*

⁸ *Officia propria Missionariorum Societatis Mariae beati Montfort et Filiarum a Sapientia. Turonibus 1923, pars verna, s. 30—43.*

⁹ *Proprium officiorum pro Congreg. Presbyterorum a SSmo Sacramento. Turonibus 1924, pars verna, s. 1—9.*

¹⁰ *Officia propria in Usus Congregationis Filiorum Divinae Providentiae. Roma 1954, s. 12—25.*

¹¹ *Officia propria Congr. Sororum ab Assumptione BMV. Turonibus 1916, pars verna, s. 84—96.*

¹² *Proprium officiorum dioecesis Lyciensis. Ratisbonae 1927, pars verna, s. 10—25.*

¹³ *Missae propriae dioecesium Australiae et Novae Zelandiae. Ratisbona 1924, s. 3.*

Od 1961 r. wolno wszędzie odprawiać Mszę wotywną o MB Dobrej Rady. W Mszale Rzymskim z 1962 r. zmieniono kolektę we Mszy, usuwając z niej słowa: *ejusque speciosam Imaginem mira apparitione clarificare dignatus es*.

II. NMP KRÓLOWEJ WSZYSTKICH ŚWIĘTYCH I MATKI PIĘKNEJ MIŁOŚCI

BMV Reginae Sanctorum Omnium et Matris Pulchrae Dilectionis, 8 maja — dawniej 31 maja. To święto przypomina Objawienie się NMP w 1228 r. w Hiszpanii, w miejscowości Andujar (Illiturgi) pewnemu pastarzowi. Przy okazji tego Objawienia się NMP znalazła się mała statuetka MB., o której jest legenda, że ją wyrzeźbił św. Łukasz. W tym miejscu jest wspaniałe i bogate sanktuarium maryjne, w którym wielkiej czci doznaje ta statua MB., którą zowią *Nostra Domina de Capite* (pospolicie *Cabeza*).

Święto związane z tym sanktuarium istniało od dawna, ale Stolica Apostolska i to dla całej Hiszpanii ustanowiła je wyraźnie w 1870 r. pod tytułem NMP Królowej Wszystkich Świętych. Święto przyjęte zostało przez diecezje amerykańskie, np. diecezja prowincji Milwaukee i Saint Louis. Rado podaje, że zniknęło przy reformie kalendarzy w 1914 r., a została tylko Msza z tego święta, umieszczona w mszałach, w dziale *pro aliquibus locis* (jest też i w nowym Mszale Rzymskim z 1961 r.). Wydaje się, że to święto musiało pozostać przynajmniej w Sanktuarium Maryjnym w Andujar.¹⁴

III. ŚWIĘTO WSZECHPOŚREDNICZKI ŁASK

BMV Omnium Gratiarum Mediatricis — 31 maja do 1955 r., a od 1960 r. 8 maja, w Polsce 7 maja.

Święto Wszechpośredniczki Łask zostało wprowadzone dla Belgii i Hiszpanii przez Benedykta XV dnia 12 stycznia 1921 r. z zaznaczeniem, że może być i gdzie indziej, jeżeli Ordynariusz zwróci się z prośbą o to święto do Stolicy Apostolskiej. Szybko rozpowszechniło się w kalendarzach partykularnych, zwłaszcza w zakonnych. Mieli to święto kapucyni, bernardyni, jezuici, oblaci, kamilianie, eymardyści, sercanie.

Gdy w 1955 r. na 31 maja wprowadzono święto maryjne ogólnokościelne NMP Królowej,¹⁵ partykularne święto Wszechpośredniczki Łask uległo dezorganizacji. W jednych zgromadzeniach zakonnych całkiem zniknęło, w innych było obchodzone w różnych datach: 1 października,

¹⁴ Rado, jw. s. 1358. — Roschini podaje, że to święto było najpierw w Ankonie, potem zawędrowało do Hiszpanii i Ekwadoru. Roschini G. M., *Mariologia*, t. II, pars III, Roma 1947 s. 171.

¹⁵ AAS XLVII (1955) nr 9, s. 470—480.

14 grudnia. Instrukcja Kongregacji Obrzędów z 14 lutego 1961 r. o dostosowaniu kalendarzy partykularnych do nowego Kodeksu Rubrycznego postanowiła wszystkie partykularne święta maryjne, które miały datę 31 maja przenieść na 8 maja, bo ten dzień stał się wolnym w kalendarzu, po wykreśleniu drugorzędnego święta św. Michała Archaniola.¹⁶ W Polsce dzień 8 maja jest zajęty przez św. Stanisława BM i dlatego święto Wszechpośredniczki Łask, które było w diecezji Kieleckiej, zostało przeniesione z 31 maja na 7 maja.

Natomiast pod datą 31 maja pozostało w Chinach, gdyż dekretem St. Ap. z 5 lutego 1941 r. święto Wszechpośredniczki Łask zostało uznane za święto patronalne Chin. Do lekcji 6-tej oficjum został sporządzony dodatek dla Chin: „Na powiększenie czci Najświętszej Dziewicy, ażeby mieć obfitszy plon w żniwie Bożym, przychylając się do próśb Ordynariuszy chińskich, Pius XII — Najświętszą Maryję Pośredniczkę Wszystkich Łask ogłosił patronką Chin”.¹⁷ Dyrektorium XX Zgromadzenia Paryskiego Misji Zagranicznych, wydane w Hongkongu, na rok 1963 zamieszcza pod 31 maja, święto Wszechpośredniczki Królowej Chin.

Święto Wszechpośredniczki Łask ma własne oficjum i Mszę św. Można w dniu liturgiczne 4 klasy odprawiać wotywę o Wszechpośrednicze Łask.

IV. ŚWIĘTO MATKI SERCA JEZUSA

BMV Dominae nostrae a S. Corde Jesu — dawniej 31 maja, obecnie 8 maja.

Kult NMP Matki Serca Jezusa zapoczątkowany został w połowie XIX w. we Francji, w Issoudun (*Exsouduni*), jako patronki w sprawach trudnych, beznadziejnych. Rozpowszechniły się obrazki przedstawiające MB idącą za Chrystusem Młodzieńcem, z otwartym Sercem.

Misjonarze Serca Jezusa otrzymali najpierw święto NMP Pani naszej od Serca Jezusa. Dekretem Kongregacji Obrzędów z dn. 20 listopada 1940 roku otrzymali to święto kapucyni dla klasztoru Conegliano, złączonego ze szpitalem, w diecezji Wiktoriańskiej, we Włoszech, (*Victorien-sis Venetorum-Vittorio Veneto*), w weneckiej prowincji kapucyńskiej, na 31 maja, z oficjum takim, jakiego używali Misjonarze Serca Jezusa.¹⁸

W obecnym mszale Msza o NMP od Serca Jezusa jest umieszczona pod 8 maja. Jest to Msza własna *Laetabor et exsultabo* mająca w ora-

¹⁶ AAS LIII (1961) nr 3, s. 168—180, nr 24.

¹⁷ Collectio decretorum ad Sacram Liturgiam spectantium ab anno 1927 ad annum 1946, Roma 1947, s. 75 nr 77. *Ephem. Lit.* LV (1941), II, s. 16—17.

¹⁸ Collectio decretorum ad sacram Liturgiam spectantium. Roma 1947, s. 70, nr 71. *Analecta Ordinis FM. Cappucin.* LXVII (1941), s. 6—7.

cjach mocno zaznaczoną ideę, że Jezus Chrystus za wstawiennictwem Maryi Dziewicy szczególnie nam okazuje bogactwa swego Serca (kolekta). Wstawiennictwo Najśw. Maryi sprawia, że nasze nabożeństwo do Serca Jezusa jest owocne (modlitwa nad złożonymi ofiarami). Potrzebne jest wstawiennictwo Maryi do Serca Jezusa, abyśmy doznali obfitości dobroci tegoż Serca (pokomunia). Obok wotywy o Sercu Jezusa i o Sercu Maryi możemy też odprawiać specjalną wotywę o Matce Serca Jezusa.

V. ŚWIĘTO NMP WSPOMOŻYCIELKI WIERNYCH

BMV Auxilium christianorum — 24 maja. Święto NMP Wspomożenia Wiernych jest świętem rzymskim i papieskim, jest świętem patronalnym salezjanów, świętem patronalnym Australii i Nowej Zelandii, jest także świętem polskim.

ŚWIĘTO WSPOMOŻYCIELKI WIERNYCH ŚWIĘTEM RZYMU

Święto to zostało ustanowione 6. IX. 1815 roku dla Rzymu, na pamiątkę powrotu do Rzymu Piusa VII, po sześcioletnim wygnaniu i więzieniu. *Brewiarzowe proprium* diecezji rzymskiej w 3 lekcjach 2 noturnu podaje genezę święta Wspomożycielki Wiernych. Twórcą wezwania NMP Wspomożenia Wiernych był św. Pius V, który po zwycięstwie pod Lepanto w 1571 r. nakazał takie wezwanie włączyć do Litanii Loretańskiej. Wielkiej pomocy doznał od Wspomożycielki Wiernych Pius VII, który został przemocą z Rzymu wywieziony, na rozkaz Napoleona, 5 lipca 1809 r. do Sawony, gdzie przebywał przymusowo w latach 1810 i 1811. W 1812 r. w czerwcu został wywieziony z Sawony, pod Paryż, do Fontainebleau, gdzie też był więziony przez 7 miesięcy. Wrócił do Rzymu 24 maja 1814 r. witany z wielką radością. W 1815 r. znów musiał uciekać z Rzymu i znów mógł triumfalnie wrócić. Z wdzięczności dla Wspomożycielki Maryi własnoręcznie ukoronował obraz NMP w Sawonie i na rocznicę swego powrotu z Francji, na 24 maja ustanowił święto Wspomożenia Wiernych.¹⁹

Od połowy XIX wieku do 1914 roku święto bardzo się rozpowszechniło. Było umieszczane w *Brewiarzu Rzymskim*, w dziale *pro aliquibus locis*. Trzy lekcje historyczne o genezie święta Wspomożycielki Wiernych, z patronału rzymskiego, scalono w jedną lekcję szóstą i taką dłuższą lekcję umieszczono we wspomnianym dziale *Brewiarza*.

Po reformie kalendarzy partykularnych w 1914 r. święto zostało: jako święto wybitnie rzymskie — w diecezji miasta Rzymu, jako święto

¹⁹ *Proprium officiorum pro clero Almae Urbis ejusque districtus. Ratisbona 1914, pars aestiva, s. 10—15.*

patronale — w całej Australii i Nowej Zelandii,²⁰ jako pryncypalne święto w zgromadzeniu XX. Salezjanów. Zostało w niektórych diecezjach, np. w tornaceńskiej (*Tournai, w Belgii*) i w niektórych zgromadzeniach zakonnych, np. u montfortianów.

Po drugiej wojnie światowej znów to święto poszerzało się. W 1949 r. NMP Wspomożycielka Wiernych została ogłoszona przez Piusa XII główną patronką diecezji św. Wincentego, w San Salvador, obok głównego patrona św. Wincentego. A w 1954 r. patronką główną Wikariatu Apostolskiego *Arcis Victoria* w Rodezji, gdzie jest cudowny obraz Wspomożycielki wiernych w Gokomore. W 1955 r. główną patronką nowopowstałej diecezji Bumburiensis, obok św. Patryka.²¹

ŚWIĘTO WSPOMOŻENIA WIERNYCH ŚWIĘTEM SALEZJANÓW

Salezjanie zwracają uwagę, że ich założyciel, św. Jan Bosko, urodził się w 1815 r., roku powstania święta NMP. Wspomożycielki Wiernych. Łączą to święto z sanktuarium maryjnym w Turynie, które wybudował św. Jan Bosko w latach 1865—1868. W tej Bazylice Wspomożenia Wiernych znajduje się obraz MB z berłem, otoczonej Apostołami i Ewangelistami, który jest typowym obrazem Wspomożycielki. Obraz ten został uroczystie ukoronowany 17 maja 1903 roku.²² Dlatego w proprium swoim salezjanie pod 24 maja umieszczają: *BMV Auxilium Christianorum, Patronae principalis Societatis, (dx)1 classis (cum octava communi* — do 1955 r.). Gdy była oktawa Wspomożycielki, to salezjanie oficjum o Wspomożeniu Wiernych całe odprawiali przez trzy dni: 24, 30 i 31 maja. Na 24 maja mieli oficjum rzymskie, a na 30 i 31 maja lekcje były wzięte z oktawaarium.²³

Księża salezjanie udzielają błogosławieństwa specjalnego NMP Wspomożycielki Wiernych, które znajduje się w dodatku do Rytuału Rzymskiego (*Benedictio personae in honorem et cum invocatione BMV sub titulo Auxilium Christianorum.*) W kościołach i kaplicach salezjanów i salezjanek wolno w każdym miesiącu, dnia 24 odprawiać wotywę o Wspomożeniu Wiernych dla zgromadzenia.²⁴

²⁰ Missae propriae dioecesium Australiae et Novae Zelandiae. Ratisbona 1924, s. 24: *BMV. Auxilium Christianorum, Patronae principalis Australiae et Novae Zelandiae, 1 cl (cum octava-do 1955).*

²¹ AAS XLIII (1951), s. 204—205; XLVII (1955) s. 712; XLVIII (1956) s. 369—370.

²² Najśw. Marya Panna jako Wspomożycielka Wiernych. Przemyśl 1912.

²³ Officia propria Societatis S. Francisci Salesii. Taurini 1949, pars verna, s. 12—40, pars aest. s. 5—31. Octavarium Romanum. Ratisbona 1902, s. 27—29; 40—41.

²⁴ Excerptum ex compendio authentico privilegiorum Nostrae Societatis (Salesianae). Augusta Taurinorum 1949, s. 47 (nr 25); s. 50 (nr 34); s. 54 (nr 38). Ordo Divinii Officii ad usum Societatis S. Francisci Salesii pro anno 1954. Augusta Taurinorum 1954, s. 8. Wotywa miesięczna 24 dnia każdego miesiąca w praktyce w 1954 r. była: 24. I; 24. III; 24. VII; 24. X (w niedzielę); 24. XI, więc tylko w 5 miesiącach.

ŚWIĘTO WSPOMOŻENIA WIERNYCH W POLSCE

Do 1914 r. wszystkie diecezje polskie miały święto Wspomożenia Wiernych, jako *duplex majus* (3 kl.), tylko w diecezji płockiej to święto miało 2 klasę. Wskutek tego powstały kościoły pod wezwaniem NMP Wspomożenia Wiernych. Jak widać z patronału polskiego z 1925 r. kościoły pod wezwaniem Wspomożycielki Wiernych były w diecezji krakowskiej, lwowskiej, tarnowskiej, wileńskiej i łuckiej. Tylko w kościołach o tytule Wspomożenia Wiernych było w Polsce święto 24 maja, a nie było tego święta w kalendarzach w diecezjach polskich od 1914 do 1958 roku.

W 1958 r. Biskupi polscy złożyli petycję do Stolicy Apostolskiej, by w całej Polsce, we wszystkich diecezjach, było święto Wspomożycielki Wiernych.

W odpowiedzi na petycję episkopatu polskiego z dn. 5. XI. Jan XXIII ustanowił dla całej Polski, dekretem Św. Kongregacji Obrzędów z 4. XII. 1958 r. święto Wspomożycielki wiernych, na 24 maja.²⁵ Wprowadzenie tego święta było spójnią Ziem Odzyskanych z macierzą. I to był dar Jana XXIII dla Polski. *Pallottinum* poznańskie wydrukowało na święto oficjum, takie, jakie dotąd było gdziekolwiek bądź używane, zaznaczając, że formularza mszalnego należy używać z Mszału Rzymskiego, z działu *pro aliquibus locis*. Formularz mszalny Wspomożycielki Wiernych tam umieszczony jest bardzo ubogi, posiada tylko 3 własne oracje, a reszta z komunau światek maryjnych.

Dnia 5 maja 1965 r. Ks. Prymas Polski podpisał do druku nową Mszę, polską, o NMP. Wspomożycielce Wiernych: *Quae est ista*.

ANALIZA MSZY POLSKIEJ O WSPOMOŻYCIELCE WIERNYCH

SPIEW NA PROCESJĘ DO OŁTARZA (*Ant. ad introitum*) ukazuje Oblubienicę Piekłą i Mocną. *Quae est ista, quae progreditur quasi aurora consurgens... terribilis ut castrorum acies ordinata?* To zdanie (*Cant.* 6, 9) występowało jako antyfona na Komunię w wigilię Niepokalanego Poczęcia, wypadło ze skreśleniem tej wigilii w 1955 r., znów zabrzmiało w 1965 r. w polskiej Mszy Wspomożycielki Wiernych.

ORATIO. W oracji prosimy Boga, abyśmy pod opieką Wspomożycielki Wiernych mogli z zapalem walczyć o wiarę na ziemi, a w niebie wysławiać zwycięstwo Boże.

LEKCJA. W lekcji apokaliptycznej widzimy Niewiastę walczącą ze smokiem. Podobna lekcja jest na 11 lutego, na święto Objawienia się NMP w Lourdes.

²⁵ Rkp. — fotokopia: *Festum Auxiliatricis* (Documenta). Cracovia 1958, znajdujący się w Sem. Duch. w Olsztynie.

ŚPIEW MIĘDZYLEKCYJNY, Psalmy są podane w wersji Piusa XII. W tej piosence wersji występują psalmy w formularzu mszalnym na Wniebowzięcie, na ś. Piusa X, na dzień św. Marii Goretti. Graduał jest ze Święta Niepokalanego Poczęcia. Traktus z księgi Judyt (13, 17, 18, 21); tych wersetów dotąd nie było w liturgii mszalnej. Jest to wkład polski w akomodacji księgi Judyt w mariologii.

ANTYFONA NA OFIAROWANIE (Hebr 4, 16) zachęca nas do wędrówki do ołtarza, aby stąd zaczerpnąć siłę do walki. Podobny jest introit we Mszy o Niepokalanym Sercu.

ORATIO SUPER OBLATA, bez wzmianki o składaniu ofiar, z prośbą o owocny udział w ofierze mszalnej.

ANTYFONA KOMUNIJNA (Judyt 15, 11) występuje w jutrzni 11 lutego jako antyfona 7 i poucza, że w Komunii Bóg wzmacnia nas do walki o wiarę.

POSTCOMMUNIO kończy się akordem, że będziemy obchodzić triumf Królestwa Maryi.

Polska wzbogaciła święto Wspomożenia Wiernych przez ułożenie nowej i własnej Mszy na to święto.

VI. ŚWIĘTO NMP KRÓLOWEJ APOSTOŁÓW

BMV Reginae Apostolorum — w piątek lub sobotę po Wniebowstąpieniu — u Palotynów 1 klasy, dawniej z oktawą, u Werbistów — 3 klasy.

Tematem tego święta jest cześć dla NMP, jako Tej, która przewodniczyła kolegium Apostołów w Wieczerniku, oczekującym Zesłania Ducha Św. I dlatego dobry jest termin tego święta piątek lub sobota po Wniebowstąpieniu. Święto diecezji Jerozolimskiej NMP Wieczernikowej (*BMV de Coenaculo*) jest różne co do nazwy, lecz identyczne ze świętem NMP Królowej Apostołów co do tematu.

Święto Królowej Apostołów zostało ustanowione na prośbę Palotynów na niedzielę po Wniebowstąpieniu.²⁶ W 1914 r. to święto przeniesione zostało na piątek po Wniebowstąpieniu, a w 1915 r. zostało zatwierdzone nowe oficjum Królowej Apostołów.²⁷

Od Palotynów przejęli to święto Werbiści, którzy święto Królowej Apostołów do 1955 r. mieli 11 maja. Gdy na ten dzień przeniesiono święto Apostołów Filipa i Jakuba, u Werbistów w tym dniu została tylko komemoracja Królowej Apostołów.²⁸ W 1962 r. Werbiści przenieśli

²⁶ Rado, *Ench. Lit.*, s. 1358.

²⁷ (Fol. seperatum Breviarii) *BMV. Reginae Apostolorum, Patronae Piae Societatis Missionariorum*, Ratisbona 1917, s. 14, na całą oktawę.

²⁸ *Officia propria in usum Societatis Verbi Divini*, Ratisbona 1926, pars verna, s. 7—12. Ordo div. off. Societatis Verbi Divini, pro anno 1956, Steyl.

święto Królowej Apostołów z 11 maja na sobotę po Wniebowstąpieniu.²⁹ Oficja Królowej Apostołów u Palotynów i Werbistów są różne.

NMP Królowa Apostołów jest Patronką Kamerunu.

VII. ŚWIĘTO NMP ŁASKAWEJ

BMV de Gratia — 9 czerwca. Tytuł NMP Łaskawej występuje w różnych miejscach w różnych formach.

1. *BMV titulo Gratiarum* — 9 czerwca w proprium Stanów Zjednoczonych z 1898 r.³⁰

2. *BMV Fontis Gratiarum* — w 3-cią niedzielę listopada w proprium neapolitańskim z 1859 r.³¹

3. *BMV Matris Gratiarum* — to tytuł obrazu w Castellazzo Bormida, w diecezji Aleksandryjskiej, we Włoszech (*Alexandrina Statillorum*), pospolicie zwanego *Madonnina di Castellazzo*. Do tego obrazu pielgrzymują motocykliści z Italii, Szwajcarii i Francji. Pius XII dekretem z dn. 11. II. 1947 r. ogłosił NMP Matką Łask, czczoną w Castellazzo, patronką motocyklistów włoskich.³² — Sanktuarium maryjne kapucynów w Voltri, w prowincji Genueńskiej jest też pod tytułem *Matris Gratiarum*. I dekretem Kongregacji Obrzędów z 16 maja 1951 r. ustanowione zostało dla tejże prowincji święto NMP Matki Łask, na sobotę przed niedzielą 2-gą po Wielkiejnocy, w które mieli kapucyni brać oficjum Wszechpośredniczki Łask, z 31 maja, jednocześnie przenosząc ogólnie kapucyńskie święto Matki Bożego Pasterza na 31 maja.³³

4. *BMV Matris Divinae Gratiae* — tytuł obrazu NMP w katedrze hiszpańskiej w Solsona (*Celsonensis*), w prowincji kościelnej Tarragona. Leon XIII ogłosił NMP, Matkę Łaski Bożej, patronką główną miasto Solsona, a Pius XII dekretem z dn. 9. VIII. 1953 r. katedralne sanktuarium maryjne Matki Łaski Bożej w Solsona podniósł do godności Bazyliki.³⁴

W Polsce kult NMP Łaskawej rozpowszechnił się w XVII w. i związany był z sanktuarium włoskim w Faenza. Obraz MB Łaskawej przedstawia Maryję łamiącą strzały gniewu Bożego. Obraz ten pochodzi z 1440 r. Zasłynął łaskami w czasie zarazy. Kopię obrazu MB z Faenzy przywiózł do Warszawy w 1651 r. nuncjusz papieski Jan de Torres. Obraz ten został umieszczony w kościele Jezuitów, przy katedrze warszawskiej. Kościół ten zbudowany w latach 1609/1620 pierwotnie miał tytuł Nie-

²⁹ *Calendarium Perpetuum in usum Societatis Verbi Divini a SRC.* 22. X. 1962 appr. (Druczek 4 strony, z reformowanym kalendarzem Werbistów, s. 1. et a.).

³⁰ *Proprium (Missarum) Sanctorum provinciarum S. Ludovici et Milvaukensis.* Ratisbona 1898.

³¹ *Officia propria Sanctorum pro Regno Neapolitano.* Mechlinia 1859.

³² *AAS XXXIX* (1947), s. 221—223.

³³ *Analecta OFM Cappucin., LXVII* (1951), s. 139.

³⁴ *AAS XLVI* (1954), s. 476.

pokalanego Poczęcia i św. Ignacego Antiocheńskiego (jeszcze nie był kanonizowany św. Ignacy Loyola — kanonizowany w 1622 r.).³⁵ Po umieszczeniu obrazu MB Łaskawej, w tym kościele, przyjął się tytuł tego kościoła NMP Łaskawej, nawet z dodatkiem „Patronki Stolicy”, choć na patronat NMP Łaskawej nad miastem Warszawy nie było dekretu Stolicy Apost., ani utrzymał się ten patronat drogą praktyki liturgicznej. Przy kościele jezuitów w Warszawie powstało Bractwo MB Łaskawej, które też rozpowszechniło się na inne kościoły. Zewnętrznym świętem Bractwa MB Łaskawej była 2-ga niedziela maja i w tę niedzielę dużo kościołów w Polsce miało odpust NMP Łaskawej, tylko ze Mszą, bez oficjum.

W Brewiarzu Rzymskim do 1914 r., w dziale *pro aliquibus locis* było pod 9 czerwca święto MB Łaskawej. Zaznaczono, że całe oficjum jest z komunaliu świąt MB, tylko lekcje własne do 2 i 3 nokturnu, bez wzmianki o genezie tego święta.³⁶ Z tego oficjum korzystały 2 diecezje polskie: plocka i sandomierska.³⁷ Po 1914 r. przestano w Brewiarzu Rzymskim drukować dział *pro aliquibus locis*, został on tylko w Mszale Rzymskim. I przy reformie kalendarzy partykularnych w 1914 r. z kalendarzy diecezjalnych polskich zniknęło święto MB Łaskawej; zostało tylko w kościołach o tytułach NMP Łaskawej. I dlatego w patronale polskim, wydanym w 1925 r., w drugiej części, w której uwzględniono różne tytuły kościołów, umieszczono pod 9 czerwca święto MB Łaskawej, zaznaczając, że takie tytuły istnieją w diecezji wileńskiej.³⁸ A w diecezji wileńskiej były dwa kościoły pod wezwaniem MB Łaskawej w Krewie i w Zadrożu. Oba kościoły po odbudowie nabyły ten tytuł.³⁹

We wspomnianym patronale polskim do święta MB Łaskawej nie wzięto lekcji z dawnego Brewiarza. To co było w Brewiarzu Rzymskim do 1914 roku, to zostało przedrukowane w patronale asumpcjonistek i w tym zgromadzeniu święto MB Łaskawej 9 czerwca było do 1960 r.⁴⁰ Jezuici polscy w swoich rubrycelach nie zaznaczali dla kościoła NMP Łaskawej w Warszawie święta 9 czerwca, lecz święto tytularne tego ko-

³⁵ Rocznik Archidiecezji Warszawskiej, zawierający spis duchowieństwa i parafii w roku 1958, Warszawa 1958, s. 75: Kościół Matki Boskiej Łaskawej, Patronki Stolicy. — Kościół NMP Łaskawej (OO. Jezuitów) w Warszawie. Maszynopis z 1951 r. Skrudlik: Królowa Korony Polskiej. Lwów 1930, s. 153—177: Patronka Stolicy.

³⁶ Breviarium Romanum. Ratisbona 1902, pars aetiva, s. (299)—(303): 9. VI. BMV Matris de Gratia.

³⁷ Missae propriae Poloniae (z aprobatą kard. Puzyry), Ratisbona 1908.

³⁸ Proprium officiorum pro clero dioecesium R. Poloniae. Tornaci 1925, pars aet., s. 124 i 176.

³⁹ Ordo archidioecesis Vilnensis pro anno 1938, s. 30. Catalogus Ecclesiarum et cleri archid. Vilnensis pro anno 1939, s. 57 i 91.

⁴⁰ Officia propria Congregationis Sororum ab Assumptione BMV. Turonibus 1916, pars aetiva, s. 31—37: BMV de Gratia.

ścioła łączyli ze świętem Wszechpośredniczki Łask, wpięrow 31 maja, obecnie 7 maja.⁴¹

VIII. ŚWIĘTO NMP NIEUSTAJĄCEJ POMOCY

BMV de Perpeuto Succursu — 27 czerwca.

Święto to jest związane z obrazem NMP Nieustającej Pomocy, który znajduje się w kościele św. Alfonsa w Rzymie, należącym do Zgromadzenia OO. Redemptorystów.

Historia obrazu. Rzymski obraz NMP Nieustającej Pomocy jest pochodzenia wschodniego. Z Krety został przewieziony do Rzymu pod koniec XV wieku. Od 1499 r. do 1798 r. znajdował się w kościele św. Mateusza w Rzymie, pod opieką augustianów. Po zburzeniu tego kościoła był przechowywany w różnych miejscach, potem o nim zapomniano. Odnaleziono obraz i przeniesiono do kościoła św. Alfonsa w Rzymie w 1866 r., a w 1867 r. 23 czerwca, w niedzielę przed św. Janem, został uroczystie koronowany.

Redemptoryści w sposób przedziwny spopularyzowali kopie NMP Nieustającej Pomocy. Jest 6 tys. kopii autentycznych rozesłanych przez Dom Generalny OO. Redemptorystów. Ze wszystkich obrazów NMP, najbardziej rozpowszechnił się na całym świecie obraz Nieustającej Pomocy. W Polsce rozpowszechnił je O. Bernard Łubieński. O. Frąs spopularyzował obraz przez czytanki majowe, jemu poświęcone. Po ostatniej wojnie, na skutek upowszechnienia misji parafialnych na naszych ziemiach, na skutek rozwoju Zgromadzenia OO. Redemptorystów, oraz wzrostu czci Maryi wśród naszego narodu, obrazy NMP Nieustającej Pomocy znalazły się niemal w każdym kościele w Polsce. W wielu kościołach w Polsce w każde środy odbywa się tak zwana „nieustająca nowenna” przy dużym udziale wiernych.

W Poznaniu, w kościele farnym, 11. X. 1961 r., w uroczystość Macierzyństwa NMP odbyła się uroczysta koronacja obrazu NMP Nieustającej Pomocy.

Święto NMP Nieustającej Pomocy powstało w 1867 r. jako święto redemptorystów, ale wyszło z tego zakonu i rozpowszechniało się do roku 1914. Jako termin tego święta przyjęto dzień koronacji obrazu NMP Nieustającej Pomocy, niedzielę przed św. Janem lub 23 czerwca. Oficjum na to święto było umieszczane do 1914 r. w *Brewiarzu Rzymskim* w dziale *pro aliquibus locis* — z terminem *Dominica ante festum Nativ. S. Joannis Baptistae*. W Polsce do 1914 r. święto NMP Nieustającej Pomocy było w 7 diecezjach i w 2 terminach: w niedzielę przed

⁴¹ *Ordo Divini Offici persolvendi in provinciis Poloniae Societatis Jesu pro anno 1935*, s. 35 i 65.

św. Janem — w diec. kieleckiej, przemyskiej, wileńskiej, łucko-żyto-mierskiej; natomiast 23 czerwca (aby nie odmawiać długiego wówczas oficjum wigilii św. Jana Chrzciciela), w diec. krakowskiej, archid. lwow-skiej, gnieźnieńskiej i poznańskiej. W 1914 r. święto zostało ograniczone w swym zasięgu. Gdzie pozostało, tam odtąd miało dzień 27 czerwca (dzień wolny w kalendarzu powszechnym). Do tej daty dostosowali się redemptoryści, ale potem wrócili z tym świętem, za zgodą Stolicy Apo-stolskiej na niedzielę przed świętym Janem. Natomiast gdzie indziej poza redemptorystami, to święto było 27 czerwca. Do 1960 r. tylko redemptoryści mieli niedzielę Nieustającej Pomocy. Od 1960 r. stosownie do Kodeksu Rubrycznego, który postanawiał, że tylko święta P. Jezusa mogą być na stałe umieszczane w niedzielę — redemptoryści musieli przenieść święto Nieustającej Pomocy na 27 czerwca.

Patronał polski, wydany w 1925 r., z aprobatą krakowską umieścił w dziale dla kościołów partykularnych, oficjum NMP Nieustającej Po-mocy, dla kościołów o tym tytule (np. w Bydgoszczy, w Zakopanem). W polskim kalendarzu liturgicznym, aprobowanym 18. XII. 1963 r. święto NMP Nieustającej Pomocy jest w całej diecezji chełmińskiej jako święto 1 klasy, głównej patronki diecezji, obok św. Wawrzyńca diakona. — Święto Nieustającej Pomocy ma wybitny aspekt ekumeniczny, bowiem właśnie ten obraz wschodni zatriumfował kultem na Zachodzie.

Oficjum NMP Nieustającej Pomocy posiada 2 hymny własne, na nieszpory: *O Dei Matris radians Imago* i na laudesy: *Vocate dulci nomine*, w którym 5 zwrotek zaczyna się od wyrazu *succurre*. Po-siada tylko jedną lekcję historyczną, szóstą. Posiada antyfonę do *Magni-gnificat* w 2 nieszporach, złożoną z 2 końcowych antyfon maryjnych: *Ad te confugimus; O Maria, vita, dulcedo et spes nostra* — z antyfony *Salve, Regina* oraz: *Succurre cadenti; Surgere qui curat, populo...* — z *Alma Redemptoris Mater*.

Msza o NMP Nieustającej Pomocy *Gaudeamus omnes* jest mało oryginalna, bo spotykamy w niej teksty w innych Mszach maryj-nych występujące. W oracji jest wzmianka o cudownym obrazie Nie-ustającej Pomocy: *cujus insignem veneramur imaginem, Matrem nobis dedisti perpetue succurrere paratam*.

W dniu 4 klasy można wszędzie odprawiać wotywę o Nieustającej Pomocy, zwłaszcza przy ołtarzach z tym obrazem. Aby nadać podstawę liturgiczną odprawianym Mszom w każde środy przed ołtarzem Nieusta-jącej Pomocy, trzeba wyjednać u Stolicy Apostolskiej prawa wotyw 2 klasy.⁴²

⁴² *Proprium festorum Congregationis SS. Redemptoris. Ratisbona 1915, pars aestiva, s. 9—18. Missae propriae Congregationi SSmi Redemptoris concessae. Ra-*

IX. ŚWIĘTO MATKI MIŁOSIERDZIA

BMV Matris Misericordiae — w sobotę przed 4-tą niedzielą lipca. Tematem tego święta jest to, że Maryja jest Matką Jezusa, który chce wszystkim grzesznikom okazać miłosierdzie, a po Jezusie ze wszystkich Ona jest najwięcej miłosierna.

Jest kilka świąt maryjnych z tytułem Matki Miłosierdzia.

1. NMP Sawońskiej — 18 marca — *In Apparitione BMV de Misericordia*. W diec. Savona, Albenga, archid. Genua, z pięknym własnym oficjum.

2. U Oblatów — 11 maja — *BMV de Misericordia*, bez powiązania z jakimś sanktuarium Maryjnym, z oficjum z komunau.

3. W Zgromadzeniu XX. Przenajdroższej Krwi — 12 maja — *BMV Misericordiae Matris* z oficjum z komunau; powiązane z obrazem NMP, który znajduje się w Rimini, w kościele św. Klary, należącym do XX. Przenajdroższej Krwi, (zastłynął w 1850 r.).

4. NMP Ostrobramskiej — 16 listopada — *BMV Matris Misericordiae ad Portam Acialem Vilnae*. Święto związane z Sanktuarium Wileńskim, z oficjum własnym.

W Mszale Rzymskim od 1920 r. w dziale *pro aliquibus locis* pojawia się Msza *BMV Matris Misericordiae*, wyznaczona na sobotę przed 4-tą niedzielą lipca. Powstaje kwestia genezy tego święta Matki Miłosierdzia w lipcu. Rado w *Enchiridionie* liturgicznym, powołując się na Holwecka (*Calendarium festorum Dei et Mariae*, Philadelphia 1925) wyjaśnia, że lipcowe święto Matki Miłosierdzia jest związane z marcowym świętem NMP Sawońskiej. W Sawonie i w całej Ligurii oraz na Korsyce święto NMP Sawońskiej było 18 marca, w dzień pierwszego objawienia się MB, natomiast we Florencji i w Pontremoli święto to obchodzone było 8 kwietnia, w dzień drugiego objawienia MB, a w Księstwie Macerata od 1832 r. w niedzielę 4-tą lipca, (po 1914 r. przesunięto na sobotę przed tą niedzielą). W świetle tej informacji, można stwierdzić, że w Mszale Rzymskim we Mszy o Matce Miłosierdzia rozbrzmiewa echo objawienia się MB w Sawonie w 1536 r.

Formularz Mszalny Matki Miłosierdzia jest z komunau, tylko kolekta jest własna, ale bez wzmianki o objawieniu się NMP, a taka wzmianka jest w propriach włoskich: *Deus, qui nos mira unigeniti Filii tui Matris Apparitione laetificare dignatus es*. Oracja Oblatów jest ta sama

tisbona 1925, s. 3. O. Józef Palewski: O. Bernard jako apostoł nabożeństwa do MB Nieustającej Pomocy. (Kraków 1937). O. Ludwik Fraś: Nauki majowe o obrazie MB Nieustającej Pomocy. Kraków 1936. X. Smoczyński: Rzym, jego kościoły i pomniki, Kraków 1902, s. 169: Kościół ś. Alfonsa, z obrazem NMP Nieustającej Pomocy. O. Klemens Henze: Obraz i kult MB Nieustającej Pomocy. Rzym 1950, (maszynopis)

co w Mszałe Rzymskim; inna jest natomiast oracja w Zgromadzeniu XX. Przenajdroższej Krwi.⁴³

X. ŚWIĘTO NMP UCIECZKI GRZESZNIKÓW

BMV titulo Refugium Peccatorum — 13 sierpnia.

Święto NMP Uciezki Grzeszników jest pochodzenia francuskiego, pojawiło się w 1652 r. u zakonnic zwanych *Dominae de Refugio*, ale tylko za aprobatą biskupa Nancy (*Nanciensis*), i było obchodzone 30 stycznia. Stolica Apostolska aprobowała to święto w 1838 r. tak, iż święto Uciezki Grzeszników było do 1914 r. w kalendarzach wielu diecezji francuskich w niedzielę przed Siedemdziesiątnicą. Po 1914 r. zostało tylko gdzieś-niegdzie, z datą 16 stycznia. W Mszałe Rzymskim umieszczono formularz NMP Uciezki Grzeszników po 1920 r. pod datą 13 sierpnia.

Msza na to święto w proprium paryskim jest bardzo oryginalna, natomiast podana w Mszałe Rzymskim właściwie jest z komunálu śwąt MB, posiada tylko jedną własną orację, w której NMP jest nazwana *peccatorum refugium et auxilium*. — Można odprawiać wotywę maryjną o Ucieczce Grzeszników, obok wotywy pokutnej *Pro remissione peccatorum*.⁴⁴

XI. ŚWIĘTO NMP POCIESZYCIELKI STRAPIONYCH

BMV de Consolatione — w sobotę po święcie św. Augustyna (po 28 sierpnia). To augustiańskie święto zostało omówione w moim artykule: „Święta maryjne u różnych narodów”, przy omówieniu świąt włoskich. (*Studia Warmińskie* I [1964] 353).

Gdy święto NMP Częstochowskiej wypadnie w sobotę, to zbiegnie się ze świętem NMP Uzdrawienia Chorych, ale nie zbiegnie się nigdy ze świętem NMP Pocieszenia, gdyż to święto, jako ruchome, może wypadać od 29 sierpnia do 5 września.

Msza o Pocieszycielce Strapionych własna *Astitit Regina* może być odprawiana jako wotywa wszędzie, przez wszystkich, w dniu liturgiczne 4 klasy, choć jest to Msza wybitnie bractwona. Ułożona jest przede wszystkim dla Bractwa Paska NMP Pocieszenia i dlatego w tekstach modlitw mszalnych są wzmianki o przepasanii. W oracji: *sicut lumbos praecincti*. W lekcji: *Et erit iustitia cingulum lumborum eius: et fides cinctorium renum eius*. (Is 11, 5). W antyfonie na Komunię: *Numquid obli-*

⁴³ Officia propria dioeceseos Albinganensis. Taurini 1919, pars verna, s. 2—13. Proprium Missarum pro Metropolitana Ecclesia Januensi ejusque Archidioecesi. Roma 1924, s. 5, 10, 21. Officia propria Congregationis Missionariorum Oblatorum BMV Immaculatae. Turonibus 1937, pars verna, s. 16—19. Officia propria Congregationis Missionariorum Pretiosissimi Sanguinis DNJC. Ratisbona 1922, pars verna, s. 24—29. Zdanowicz S.: Święta maryjne u różnych narodów. *Studia Warmińskie* I (1964) s. 343—345. Rad o: Enchiridion Lit., jw. s. 1359.

⁴⁴ Rad o: Enchir. Lit., jw. s. 1359. Zdanowicz, jw.: Paryskie święta maryjne, *Studia Warmińskie* I (1964) 348.

viscetur virgo ornamenti sui, aut sponsa fasciae pectoralis suae (Jer. 2, 32).

XII. ŚWIĘTO NMP UZDROWIENIA CHORYCH

BMV Salus Infirmorum — w sobotę przed ostatnią niedzielą sierpnia. Święto to przypomina nam prawdę, że chorzy po wsze czasy doznawali uzdrowienia modląc się przed obrazami NMP, jednak głównie jest związane z obrazem MB, który się znajduje w kościele św. Magdaleny w Rzymie.

Obraz ten był ulubioną własnością św. Piusa V, podobno malowany przez Angelo da Fiesole. Legenda mówi, że św. Pius V cudownie z tego obrazu dowiedział się o zwycięstwie pod Lepanto w 1571 r. Po śmierci św. Piusa V obraz ten dostał się jednej pobożnej pani rzymskiej, a potem rodzina tej pani ofiarowała go Kamilianom. Obraz był koronowany w 1668 i 1868 r.

Proprium brewiarzowe Kamilianów nie podaje daty ustanowienia święta NMP Uzdrawienia Chorych, wzmiankuje tylko, że Leon XIII aprobował nowe oficjum i formularz mszalny na istniejące już święto pod tym wezwaniem. Jest to więc święto wybitnie Kamiliańskie i jest świętem arcybractwa NMP Uzdrawienia Chorych. Święto wypada u Kamilianów 16 listopada i jest zasadniczo świętem 2 klasy. Tylko w kościele św. Marii Magdaleny w Rzymie było świętem 1 klasy. Również jest świętem 1 klasy w kościołach pod wezwaniem Uzdrawicielki Chorych. Rubryceli Kamiliańska wylicza 9 kościołów pod wezwaniem Uzdrawicielki Chorych. Święto wyszło poza zakon Kamilianów: było w Meksyku, w całej diecezji moreleńskiej, z oficjum Kamiliańskim, ale 16 grudnia. Zakon Bonifratrów, podobny do Kamilianów, również opiekujący się chorymi, nie ma jednak w swoim kalendarzu święta Uzdrawicielki Chorych.

Mszał rzymski dla tego święta ma dzień ruchomy, sobotę przed ostatnią niedzielą sierpnia. Msza o NMP Uzdrawienie Chorych jest własna, może być wszędzie używana jako wotywa maryjna za chorych, obok wotywy starej pokutnej *pro infirmis*.⁴⁵

XIII. ŚWIĘTO NMP MATKI BOSKIEGO PASTERZA

BMV Divini Pastoris Matris — 4 września.

Wielkim apostołem kultu Maryi był hiszpański kapucyn Izydor († 1750) i on to był inicjatorem i propagatorem nabożeństwa ku czci NMP Matki Bożego Pasterza. Miał on mieć wizję NMP w stroju pa-

⁴⁵ Rado: *Enchiridion Lit.*, jw. s. 1358. Smoczyński, jw. s. 313.

Off. pr. CRR. Ministrantium Infirmis, Patavii 1929, pars autumn. s. 11—22. Ordo CC. RR. Ministrantium Infirmis pro anno 1954, Napoli, s. 99—100. Officia propria pro dioecesibus Mexicanis. Ratisbonae 1939, pars hiem., s. 10—18.

sterki hiszpańskiej. Założył arcybractwo Matki Bożego Pasterza. Łączył to nabożeństwo specjalnie z tajemnicą Wniebowzięcia. Ułożył książeczkę *La major Pastora Assunta* w 1732 r.

Pius VI w r. 1795 aprobował święto dla kapucynów. W kalendarzu kapucyńskim to święto jest świętem 2 klasy ruchomym, przypadającym w sobotę przed 2 niedzielą po Wielkiejnocy, to znaczy przed niedzielą Dobrego Pasterza. Identyczne oficjum Matki Bożego Pasterza jest w proprium asumpcjonistek, ale pod datą 3 września. Pod tą datą umieszczano Mszę o Matce Dobrego Pasterza w mszale rzymskim, do chwili wprowadzenia na dzień 3 września oficjum św. Piusa X. Nowy mszał rzymski umieszcza święto Matki Dobrego Pasterza pod dniem 4 września.

Oficjum posiada 8 responsoriów, które wychwalają czujną Pasterkę. Responsorium 4: *Super omnem faciem terrae dispersi sunt greges mei, et non erat qui requireret: Ecce ego requiram oves meas, et visitabo eas, alleluja. V. Custodivit illas ab inimicis, et a seductoribus tutavit illas.*

Formularz mszalny o Matce Boskiego Pasterza zamieszczony w mszale rzymskim zasadniczo jest z komunálu świąt MB, własna jest tylko kolekta, krótsza niż u kapucynów i asumpcjonistek.⁴⁶ Można odprawiać Mszę wotywną o NMP Matce Boskiego Pasterza.

XIV. ŚWIĘTO NMP MATKI OPATRZNOŚCI BOŻEJ

BMV Divinae Providentiae Matris — w sobotę przed 3-cią niedzielą listopada. Tytuł NMP Matki Opatrzności Bożej pojawił się we Włoszech, na Sycylii, w Messynie w 1610 r. W tym roku, w czasie głodu objawiła się MB. Na miejscu objawienia zbudowano kościół pod wezwaniem NMP od Opatrzności (*S. Mariae a Providentia*), ale takiego święta jeszcze tam nie było.

Teatyni, którzy mieli polecenie od swego założyciela św. Kajetana żyć bez majątku i bez żebraniny, a tylko z Opatrzności Bożej, mieli u siebie niedzielę NMP od Opatrzności, ale to była niedziela II po Objawieniu, w którą czytamy Ewangelię o cudzie w Kanie, za wstawiennictwem NMP.

Właściwe święto NMP Matki Opatrzności Bożej zostało ustanowione w 1888 r. przez Leona XIII dla zakonu barnabitów, którzy w swoim kościele św. Karola Boromeusza w Rzymie (*San Carlo ai Catinari*) mieli obraz NMP łaskami słynący od 1663 r. Z tym obrazem związane było to święto, ongiś wyznaczone na niedzielę II listopada. W 1914 r. przeniesione zostało na następną sobotę, przed niedzielą III listopada.⁴⁷

⁴⁶ *Analecta Ord. Cappuc.* 67 (1951) s. 143. Roschini: jw. s. 173. *Breviarium Romano-Seraphicum ad usum Fr. Min. Cappucinatorum.* Roma 1943, pars prima, s. 1229—1235. *Officia propria Congr. Sororum ab Assumptione BMV.* Turonibus 1916, pars autum., s. 12—23.

⁴⁷ *Ra d o: Enchiridion Lit.*, jw. s. 1360. Roschini: jw. s. 173.

Święto to przyjęli też XX. Orioniści, których kalendarz partykularny został aprobowany dopiero 13. XII. 1948 r. Umieścili w nim święto NMP Matki Opatrzności Bożej, jako święto głównej patronki swego Zgromadzenia, a więc jako święto 1 klasy, obok świąt maryjnych partykularnych w całym Zgromadzeniu: NMP Dobrej Rady (26. IV.) i *BMV della Guardia*.

Oficjum własne posiada 2 własne hymny i lekcje w II nokturnie wyjęte z dzieł św. Bernarda, bez historii kultu NMP Matki Opatrzności Bożej. Własne są także antyfony do *Magnificat*: *Filioli mei, quaeram vobis requiem et providebo, ut bene sit vobis*, oraz do *Benedictus*: *Fames si oborta fuerit in terra aut pestilentia, omnisque plaga et infirmitas preserit; si quis cognoverit plagam cordis sui, et expanderit manus suas in domo hac, tu exaudies de caelo*.⁴⁸

Własna jest też Msza św. na święto Matki Bożej Opatrzności: *Mulier, ecce filius tuus*. Można ją odprawiać jako wotywę, w dniu liturgiczne 4 klasy, zwłaszcza w kościołach pod wezwaniem Opatrzności Boskiej, które nie posiadają święta tytularnego w sensie liturgicznym.

XV. ŚWIĘTO NIEPOKALANEJ OD CUDOWNEGO MEDALIKA

BMV Immaculatae a Sacro Numismate — 27 listopada.

Geneza i zasięg tego święta maryjnego zostały omówione w I cz. tej pracy: „Święta Maryjne u różnych narodów”, w rozdziale o świętach paryskich (*Studia Warmińskie I* [1964] s. 349). Dla względów duszpasterskich można dodać, że własna, piękna Msza o Niepokalanej od Cudownego Medalika *Erit quasi signum* może być odprawiana jako wotywa, w dniu liturgiczne 4 klasy. Na taką wotywę można gromadzić zwłaszcza tych, którzy noszą cudowny medalik Niepokalanej.

Z omówionych 15 świąt maryjnych partykularnych umieszczonych w nowym Mszale — 10 jest pochodzenia włoskiego, 2 pochodzenia francuskiego (Ucieczki Grzeszników i Pani naszej od Serca Jezusa), 2 pochodzenia hiszpańskiego (Matki Bożego Pasterza i Matki Pięknej Miłości) i 1 pochodzenia belgijskiego (Wszechpośredniczki Łask). Z 10 świąt pochodzenia włoskiego, 3 święta są związane z obrazami MB., znajdującymi się w kościołach Rzymu: z obrazem MB Nieustającej Pomocy, znajdującym się w kościele redemptorystów — św. Alfonsa; z obrazem NMP Uzdrawienia Chorych — znajdującym się w kościele kamilianów św. Marii Magdaleny; z obrazem Matki Opatrzności Bożej — znajdującym się w ko-

⁴⁸ Officia propria in usum Congregationis Filiorum Divinae Providentiae, Kalendario Ecclesiae Universalis inserenda: Roma 1954, s. 64—77.

ściele barnabitów św. Karola Boromeusza. Niektóre z tych świąt związane są z sanktuariami włoskimi: w Genazzano (MB Dobrej Rady), w Turynie (Wspomożycielki Wiernych), w Faenza (MB Łaskawej), w Sawonie (Matki Miłosierdzia).

Obecnie bardzo popularny na całym świecie stał się obraz MB Częstochowskiej. Trzeba życzyć, aby w przyszłym wydaniu Mszału Rzymskiego, w dziale *pro aliquibus locis* umieszczono Mszę *Fundamenta ejus* o NMP Jasnogórskiej, aby księża japońscy, murzyńscy, hinduscy mogli odprawiać wotywę o Maryi królującej nad Polską z Częstochowy.